

Esplanadien kokeilun huoltoliikenteen seuranta 2024

Helsinki

Sisällys

Esplanadien kokeilun huoltoliikenteen seuranta 2024	1
Huoltoliikenteen seuranta	3
Esplanadien kokeilu	3
Miksi huoltoliikennettä seurataan	3
Miten huoltoliikennettä seurataan	3
<i>Paikan päällä tapahtuva havainnointi</i>	3
<i>Pohjoisesplanadin videotallenteet</i>	4
Huoltoliikenteen tilanne ennen kokeilua ja vuonna 2023	5
Yhteenveto ennen -tilanteesta	5
Vuoden 2023 seurannan yhteenveto	5
Kokeilun aikainen huoltoliikenne vuonna 2024	6
Muutokset suunnitelmiin kesälle 2024	6
Paikan päällä tapahtuva havainnointi ja videotallenteet.....	6
<i>Talvi</i>	6
<i>Kevät</i>	6
<i>Kesä</i>	7
Lopuksi	8
Yhteenveto.....	8
Kehitysehdotukset.....	8

Huoltoliikenteen seuranta

Esplanadien kokeilu

Helsingin ydinkeskustan kävely-, oleskelu- ja pyöräilyalueet ovat laajentuneet kesäkuusta 2023 lähtien. Kokeilun on määrä jatkaa alustavan suunnitelman mukaan syksyyn 2024.

Väliaikaisia kävely- ja pyöräilyalueita on toteutettu vuonna 2024 Esplanadeilla, Erottajankadulla, Korkeavuorenkadulla Designmuseon edustalla ja Lönnrotinkadulla. Kokeiluluontoisista muutoksista on kerätty tietoa keskustan kehittämiseen liittyviin kaupungilla valmisteltaviin suunnitelmiin.

Esplanadien kokeilussa Etelä- ja Pohjoisesplanadien ajoradat muutettiin yksikaistaisiksi. Huoltoliikenteen edellytykset pyrittiin turvaamaan säilyttämällä lastaus- ja taksipaikat molemmilla kaduilla. Pohjoisesplanadilla jalkakäytävää levennettiin väliaikaisin rakentein, kun taas Eteläesplanadilla ajoradalta vapautuvaa tilaa hyödynnettiin siirtämällä pyörätie puistosta ajoradan viereen, jotta jalankulku ja pyöräliikenne erottuisivat paremmin toisistaan.

Miksi huoltoliikennettä seurataan

Esplanadien kokeiluja suunniteltiin yhdessä alueen toimijoiden ja kaupunkilaisten kanssa. Tavoitteena oli saada tietoa ja kokemuksia keskustan kehittämisen pohjaksi pitemmälläkin tähtäimellä.

Esplanadin alueen yritykset ja kiinteistönomistajat kutsuttiin mukaan suunnittelemaan kävely- ja oleilualueiden toteutusta, jotta kokeilu tukee toimijoiden tarpeita. Laajenevia kävelyalueita suunniteltiin työpajoissa.

Työpajojen aiheita olivat muun muassa:

- toimijoiden tarpeet
- tilankäyttö
- kalusteet ja kasvillisuus Esplanadeilla
- suunnitelmaluonnosten esittely.

Näissä työpajoissa nousi esiin erityisesti Esplanadien alueiden toimijoiden huoli huoltoliikenteen toimivuuden varmistamisesta. Tämän johdosta kokeilun suunnitelmissa varattiin huoltoliikenteelle vastaava määrä paikkoja kuin kokeilua edeltäneessä tilanteessa. Tämän lisäksi päätettiin myös toteuttaa tarkempaa huoltoliikenteen seurantaa, jotta voidaan varmistaa huoltoliikenteen toiminta Esplanadien toimijoille nyt ja tulevaisuudessa.

Miten huoltoliikennettä seurataan

Esplanadien huoltoliikenteen seurantaa toteutetaan sekä ennen kokeilun aloitusta, että kokeilun ollessa käynnissä vertailtavan aineiston saamiseksi. Ennen -tarkastelut on toteutettu huhtikuussa 2023. Jälkeen -tarkastelut toteutettiin elo- ja syyskuussa vuonna 2023. Vuoden 2024 seurannat toteutettiin talvella helmikuussa, keväällä huhti- ja toukokuussa sekä kesällä kesä- ja elokuussa. Huoltoliikenteen seuranta jatkuu läpi kokeilun. Seuranta toteutetaan paikan päällä suoritettavilla havainnoinneilla, Pohjoisesplanadilta otetuilla tallenteilla sekä toimijakyselyllä sekä haastatteluilla. Tässä raportissa esitetään tulokset vuoden 2024 havainnoinneista ja tallenteista. Toimijakyselyn tulokset on raportoitu osana elinvoimavaikutusarviointia

Paikan päällä tapahtuva havainnointi

Havainnointijakson aikana seurattiin kolmea eri osa-aluetta:

- huoltoliikenteen ajoa jalkakäytävälle
- pysäköintiä huoltoliikenteen paikoille
- liikenteen pysäyttämistä ajoradalla huoltoliikenteen vuoksi

Yllä mainittujen asioiden lisäksi, seurattiin mahdollisia huoltoliikenteen ongelmakohtia sekä mahdollisia syitä huoltoliikenteen toimimattomuudelle. Tämän havainnoinnin yhteydessä selvitettiin muun muassa ajettiin huoltoajoneuvoilla jalkakäytävälle siksi, että huoltoliikenteelle osoitetut paikat olivat varattuja luvattoman pysäköinnin vuoksi.

Pohjoisesplanadin videotallenteet

Pohjoisesplanadilta kerättiin videotallenteet ennen kokeilun alkua ja kokeilun käynnistyttyä. Videotallenteet eivät kattaneet koko Pohjoisesplanadin kokeilualueetta. Tallenteilta oli myös haastavaa todentaa tapahtumien tarkkoja sijainteja. Tämän vuoksi videotallenteet toimivat lähinnä täydentävänä aineistona.

Huoltoliikenteen tilanne ennen kokeilua ja vuonna 2023

Yhteenveto ennen -tilanteesta

Eteläesplanadi 20–24:ssa sijaitseva Hauki -kortteli Erottajankadun ja Korkeavuorenkadun välissä osoittautui kokeilua edeltäneissä tarkasteluissa suurimmaksi Eteläesplanadin ongelmakohtaksi. Pohjoisesplanadilla eniten huoltotapahtumiin liittyneitä ongelmia havaittiin hotelli Kämpin sekä Mikonkadun risteyksen kohdalla.

Huoltoliikenteen paikoille tapahtuva laitton pysäköinti oli myös selkeä ongelma, etenkin Pohjoisesplanadilla, jonka vähentämiseksi tunnistettiin toimenpidetarpeita. Havainnointien tuloksista ilmeni selkeästi, että mahdollisuus pysäköidä ajoneuvo suoraan oven eteen tai mahdollisimman lähelle määränpäättä koettiin tärkeäksi, ja usein liikennesääntöjä rikottiinkin tämän vuoksi, vaikka läheisellä huoltoliikenteelle osoitetulla paikalla olisi ollut tilaa.

Vuoden 2023 seurannan yhteenveto

Kokonaisuudessaan Esplanadien huoltoliikenne vaikutti rauhallisemmalta kuin ennen kokeilua. Erityisesti kokeilu oli onnistunut vähentämään huoltoajon pysäköintiä jalkakäytävälle, mikä luultavasti johtuu jalkakäytävälle ajon vaikeutumisesta sitä reunustavien uusien oleskelualueiden ja terassien vuoksi. Pääasiallisena ongelmana tuntui olevan luvaton pysäköinti huoltoliikenteen paikoille, joka vaatisi toimenpiteitä erityisesti Eteläesplanadin länsipäässä ja Pohjoisesplanadilla länsipään Gaselli-korttelissa sekä Hotelli Kämpin edustalla.

Kokeilun aikainen huoltoliikenne vuonna 2024

Muutokset suunnitelmiin kesälle 2024

Esplanadit pysyivät kesälle 2024 pääpiirteittäin samanlaisena kuin ne oli kesäksi 2023 toteutettu. Merkittävänä muutoksena huoltoliikenteeseen liittyen taksiasema Pohjoisesplanadi 27:n kohdalla muutettiin huolto- ja saattopaikoiksi. Taksien sijoittumista ja toimintaa havainnointiin kesän 2024 aikana tarkemmin mm. Kluuvikadulla.

Paikan päällä tapahtuva havainnointi ja videotallenteet

Havainnointia tehtiin paikan päällä helmikuussa kahtena päivänä, videotallenteista huhti- ja toukokuussa kahtena päivänä sekä kesä- ja elokuussa paikan päällä yhteensä kolmena päivänä. Paikan päällä ja videotallenteista tehdyt havainnoinnit koostuivat kolme tuntia kestävästä havainnointiajoista. Havainnointia tehtiin aamupäivällä klo 8–11 ja iltapäivällä klo 12–15. Tässä luvussa esitetään talven, kevään ja kesän 2024 keskeiset havainnot.

Talvi

Havainnointia tehtiin kahtena päivänä yhteensä 12 tuntia sekä Pohjoisesplanadilla että Eteläesplanadilla eli kokonaisuudessaan yhteensä 24 tuntia. Havainnointipäivät olivat keskiviikko 7.2.2024 ja perjantai 9.2.2024.

Talviolosuhteet (lumi ja jää) eivät vaikuttaneet huoltoliikenteen toimivuuteen

Havainnoinnissa aikana huoltoliikenteelle tarkoitetut säilyivät käyttökelpoisina eikä niihin kasattu lunta. Lunta oli kuitenkin kasattu invapysäköinnin ruutuun.

Väärinpysäköinti lastauspaikoille oli todella yleistä

Kaikkina havainnointiajankohtina pysäköitiin väärin lastauspaikoille. Tämä havainto oli tehty jo ennen kokeilua ja kesän 2023 havainnoinnissa. Pohjois- ja Eteläesplanadi olivat yhtä vilkkaita väärinpysäköintipaikkoja. Väärinpysäköinti levittyi kaikkialle, jossa se oli mahdollista ja sen määrä kasvoi iltapäivää kohden. Aamut olivat väärinpysäköinnin suhteen hiljaisempia.

Huoltoliikenteen ajo jalkakäytävillä johtuu väärinpysäköinnistä lastauspaikoille sekä välinpitämättömyydestä liikennesäännöistä

Aamun havainnoinnissa, klo 8–11, esiintyi ainoastaan yksittäisiä tapauksia, joissa havaittiin huoltoliikenteen ajavan jalkakäytävällä. Iltapäivällä, klo 12–15, huoltoliikenteen ajo jalkakäytävälle kasvoi. Pohjoisesplanadilla ajettiin jalkakäytävälle huomattavasti useammin kuin Eteläesplanadilla. Jalkakäytävälle ajettiin useampaan otteeseen myös silloin kun viereisellä lastauspaikalla olisi ollut tilaa. Jalkakäytävälle ajoa aiheutti myös väärinpysäköinti lastauspaikoilla. Kun lastauspaikalla oli auto väärinpysäköitynä, ajettiin jalkakäytävälle lastaamaan. Havainnoinneissa ei ollut tilanteita, joissa huoltoruudut olisivat olleet täynnä huoltoa suorittavia ajoneuvoja ja siksi olisi huollettu laittomasti. Ajouradan liikenne ei myöskään pysähtynyt ajoradalla kertaakaan huoltotoimenpiteiden vuoksi.

Kevät

Havainnointia tehtiin vain Pohjoisesplanadin videotallenteista kadun länsi- ja itäosissa. Maanantaina 18.4.2024 havainnointia tehtiin aamu- ja iltapäivällä yhdestä paikasta yhteensä 6 tuntia. Keskiviikkona 8.5.2024 havainnointia tehtiin aamu- ja iltapäivällä kahdesta paikasta yhteensä 12 tuntia.

Huoltotapahtumia tapahtui iltapäivällä huomattavasti vähemmän verrattuna aamupäivään. Ajoradan liikennettä ei täytynyt pysäyttää havainnointiaikoina huoltotapahtuman vuoksi, mutta Kämpin työmaan liikenne pysäytti ajoradan liikennettä hetkeksi.

Väärinpysäköinti lastauspaikoille oli edelleen todella yleistä

Kuormauspaikka oli välillä täynnä autoja, joista osa oli pysäköitynä ja osa puolestaan suoritti oikeaoppisesti huoltoa. Tällöin huoltoa tapahtui myös CD-paikoilta. Takseja havaittiin myös välillä CD-paikoilla ja kuormauspaikalla hetken, vaikka ne eivät ottaneet ketään kyytiin tai jättänyt poiskaan. Kadulla oli käynnissä eri rakennus- ja katutyömaita. Usea työmaakone oli pysäköitynä pitkiä aikoja huoltopaikoilla. Lisäksi taksit käyttivät pitkäaikaiseen pysäköintiin huoltopaikkoja.

Kesä

Eteläesplanadilla eniten huoltotapahtumia on kadun länsipäässä Eteläesplanadi 20–24 korttelissa. Alue oli jo ennen kokeilua ja kokeilun ensimmäisenä vuonna tunnistettu huoltoajotarpeiltaan merkittäväksi. Huoltoliikenne kuitenkin käyttää pääasiassa Eteläesplanadi 24 edessä olevia huoltoliikenteen paikkoja. Jalkakäytävälle ajoa tapahtui silti Erottajanaukiolla sekä K-market Esplanadin ja ravintola Cherin edustalla. Jalkakäytävältä huoltoa tapahtuu varsinkin aamulla, kun huoltoliikenne on vilkkaampaa. Idempänä Lohi-korttelin kohdalla osoitteessa Eteläesplanadi 16–18 havaittiin huoltoajoa, jossa ajoneuvon oikeanpuoleiset renkaat olivat jalkakäytävällä ja vasemmanpuoleiset renkaat ajoradalla. Elokuun havainnoinnissa havaittiin takseja esiintyvän huomattavasti vähemmän kuin kesäkuun havainnoinnissa. Liikenne ruuhkautui tässä Eteläesplanadin Hauki -korttelissa kerran noin minuutiksi, kun huoltoajo joutui odottamaan pääsyä huoltotaskuun sen ollessa täynnä muita huoltoajoneuvoja. Tästä ei kuitenkaan näyttänyt aiheutuvan liikenteelle suurempia ongelmia. Vastaavaa tapahtui myös ennen kokeilua tehdyn havainnoinnin aikana.

Pohjoisesplanadilla huoltoajoa tapahtuu pidemmällä osuudella ja vilkkainta on välillä Pohjoisesplanadi 27–37. Kadun keskivaiheilla Mikonkadun ja Fabianinkadun välillä huoltoliikenne vaikuttaa rauhalliselta eikä jalkakäytävällä ajoa juurikaan tapahdu vaan huoltopaikat riittävät hyvin. Jalkakäytävällä ajoa tapahtui osoitteen Pohjoisesplanadi 37 kohdalla ja samaan aikaan havaittiin huoltopaikkojen olevan runsaalla käytössä, minkä lisäksi taksien havaittiin käyttävän läheisiä huoltopaikkoja pysäköintiin. Takseja havaittiin parkissa myös mm. CD-paikoilla yhtäjaksoisesti pidempiä aikoja (yli 15 minuuttia). Taksien ja muiden ajoneuvojen huoltopaikoilla pysäköinnin sekä alueen työmaiden vaikutuksesta huoltoajoa esiintyi myös Mikonkadulla siellä sallitun huoltoajan ulkopuolella (klo 12–15). Taksit levittäytyivät myös Kluuvikadulle, joka on kävelykatu, jolla sallitaan taksien huoltoajo vuorokauden kaikkina aikoina. Kluuvikadulla kuitenkin havaittiin useampaan otteeseen myös taksien yhtäjaksoista pidempää pysäköintiä. Kluuvikadulla havaittiin myös muuta ajoa, jossa ei havainnoinnin perusteella suoritettu huoltoajoa, vaan ainoastaan pysäköintiä. Huoltoajon aikojen ulkopuolella myös Kluuvikadulla tapahtui huoltoajoa. Kesällä tehtyjen havaintojen mukaan aiempina kesinä taksiasemana toiminutta huoltoaluetta käytettiin ilta- ja yöaikaan taksien toimesta kuin taksiasemana. Ajoradan liikennettä hidastaa ja pysäyttävää huoltotoimintaa tapahtui Pohjoisesplanadilla yhtenä havainnointikertana Kluuvikadun kohdalla, jossa oli myös laaja Hotel Kämpin rakennustyömaa. Ajoradan liikenteen pysähtyminen oli kuitenkin maltillista (noin minuutti). Syitä ajoradalla tehtyyn huoltotoimintaan olivat havainnoinnin mukaan vapaiden huoltopaikkojen etäisyys toimituskohteesta ja huoltopaikat vieneet taksit.

Lopuksi

Yhteenveto

Huoltoliikennettä on havainnointitutkimusten perusteella tehty Esplanadeilla ja lähiympäristössä jalkakäytävälle pysäyttämällä ja pysäköimällä. Tätä sääntöjen vastaista huoltamista on ollut vaikeampaa tehdä kokeilujärjestelyn vuoksi, sillä jalkakäytävälle on ollut vaikeampi ajaa sitä reunustavien istutuslaatikoiden vuoksi. Näin huoltotoiminta on jalankulun näkökulmasta rauhoittunut. Myös toimijat itse vastasivat, että liiketilan eteen jalkakäytävälle ei pääse ajamaan, kuten aiemmin.

Huoltoliikenne on ollut vaikeaa jo lähtötilanteessa kuten ennen kokeilua havainnoinnissa huomattiin. Esplanadin kokeilu ei ole heikentänyt huoltoliikenteen osoitetuilta paikoilta huoltamista, sillä kuormauspaikkojen määrää ei ole vähennetty. Paikkojen määrää on jopa hieman lisätty kesäksi 2024. Ajoradan liikenteen sujuvuuteen huoltotoiminta ei ole juuri vaikuttanut. Lyhytkestoista haittaa havaittiin kesällä sekä Pohjoisesplanadilla, että Eteläesplanadilla, mutta vastaavia havaintoja ei tehty talven tai kevään havainnoinnissa. Vastaavaa lyhytkestoista haittaa liikenteen sujuvuudelle esiintyi jo ennen kokeilua.

Taksiaseman muuttaminen huoltopaikoiksi kesäksi 2024 paransi hieman huoltoliikenteen mahdollisuuksia, mutta samalla taksien pidempiaikaista pysäköintiä havaittiin useita kertoja eri huoltopaikoilla ja myös mm. Kluuvikadun kävelykadulla. Kadun huoltopaikoista kilpailivat kesällä myös kadun rakennustyömaihin liittyneet ajoneuvot. Ilta- ja yöaikoihin vanhan taksiaseman paikkaa käytettiin pidempiaikaiseen pysäköintiin, kun kadulla ei taksiliikenteen lisäksi tapahtunut muuta huoltoajoa.

Hotelli Kämpin kulmalla tapahtui runsaasti jalkakäytävälle ajavaa huoltoajoa kokeilua edeltävien havainnointien aikana. Jalkakäytävälle ajettiin usein myös sellaisissa tapauksissa, kun huoltoliikenteelle merkityssä kohdassa parin metrin päässä olisi ollut hyvin tilaa pysäyttää. Toisaalta tämä kohta oli myös suurimpia luvattoman pysäköinnin ongelmakohtia. Kokeilun aikaisessa tilanteessa, oli jalkakäytävälle tapahtuva huoltoajo vähentynyt huomattavasti ja tätä tapahtuikin enää vain hyvin harvakseltaan. Tähän voi mahdollisesti olla syynä jalkakäytävälle ajon vaikeutuminen kokeilun levennysrakenteiden myötä.

Kehitysehdotukset

Huoltoliikenteen havainnoinneista nousi esiin selkeä tarve tehostaa pysäköinninvalvontaa Esplanadien alueella huoltoliikenteen paikoille tapatuvan luvattoman pysäköinnin kitkemiseksi. Mahdollisia muita keinoja luvattoman huoltoliikenteen paikoille pysäköinnin tulee myös pohtia.

Kokeilun myötä rakennettujen levennysalueiden voi todeta kitkeneen tämän tarpeettoman jalkakäytävälle ajon pois, kun jalkakäytävälle ei ole voinut enää ajaa kokeilualuetta rajaavien ruukkujen vuoksi. Rakenteellisten ratkaisujen lisäksi tehostetun pysäköinninvalvonnan avulla voitaisiin puuttua jalkakäytävällä tapahtuvaan pysäköintiin.

Paikan päällä tehdyn havainnoinnin sekä videotallenteiden perusteella voidaan päätellä, että huoltoliikenne noudattaa lähtötilannetta paremmin liikennesääntöjä, ja jalankulun turvallisuus on parantunut kokeilun myötä Esplanadien alueella. Haitallinen jalkakäytävälle ajo on vähentynyt huomattavasti kokeilun myötä ja ajoneuvon pysäyttämistä ajoradalle ei juurikaan esiinny. Huoltoliikenteen autoliikenteen sujuvuudelle aiheuttama haitta ei muuttunut kokeilua edeltävästä ajasta. Alueen toimijoille osoitetussa kyselyssä puolet toimijoista kokivat huoltoliikenteen olosuhteiden vaikeutuneen lähtötilanteesta. Kyselytutkimuksen mukaan myös huoltoliikkeiden edustajat kokivat, että huoltoliikenteelle löytyy alueelta paikkoja entistä heikommin. Sen sijaan tämän tutkimuksen tulokset eivät osoita huoltoliikenteen toimivuudessa tapahtuneen muutosta lähtötilanteeseen. Pysäköinti huoltoliikenteen paikoille oli lähtötilanteessa ja kokeilun aikana samalla tasolla.

Helsinki

**Helsingin kaupunki
Kaupunkiympäristön
toimiala
Miia Luoma
Inari Gustafsson**

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1641

www.hel.fi